

Nagykőrös

2013. december 13. 17 óra előadás és fórum

Jogállam, bolsevista 2/3-ad és/vagy alkotmányos helyreállítás

Igaz-e: a kétharmad háromharmadot játszik, sőt időnként négyharmadként funkcionál? Mit tehetünk - jogállami keretek között?! - a kétharmad bolsevikjaival? Mit csinál egy alkotmányjogász akkor, amikor már alkotmány sincs?

Kolláth György

www.kollath.com

/a bevezető előadás olvasható már ezen a honlapon/

Életút, már skalpolt portréval

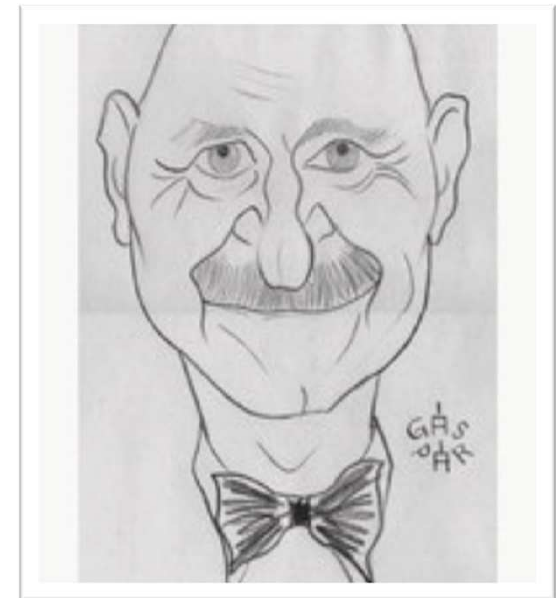
Kolláth György Béla: szolnoki születésű, budapesti ügyvéd, közigazgatási és alkotmányjogász. Szolnok: 1965 a Verseyhy Ferenc Gimnáziumban kitűnő érettségi. 1971: a szegedi JATE Jogi Karán summa cum laude diploma. Szakvizsgázott. Fél komolyan öregségi önnnyugdijas.

Pálya: tanácsi dolgozó, minisztertanácsi főosztályvezető-helyettes, minisztériumok törvényelőkészítő főosztályvezetője, miniszteri biztos, közben egyesület-kutató, kormányhivatali főtanácsadó, prevenciós intézet helyettes vezetője, 2000. óta ügyvéd. Alkotmány-, közigazgatási, média- és sportjogot, általános jogot oktat egyetemeken, ill. főiskolán, az ELTE és a TF c. docense. Évente teljesít mintegy 1000 szakkommentárt. Hobby: mindenféle sport, filmek, rádiózás. Ex klubrádiós szerkesztő-műsorvezető. Nem félős közszereplő.

Kutatási terület: emberi jogok, államszervezet, civil társadalom és közhatalom, alkotmányos intézmények, közigazgatás, sportjog, médiajog, továbbá *humor a jog mindennapjaiban*.

Önállóan kimunkált, főbb törvényjavaslatok: állami kárfelelősség, kisajátítási jog, egyesületi jog, nemdohányzók védelme, kamarai jog, családi mediáció, sportbiztonság, kisebbségek választása, a prostitúció állami kezelése témaköreiben.

A **Marton Frigyes Emlékdíj birtokosa a közéleti humor** kategóriában. Jászladány díszpolgára. Ex-sportkuratóriumi elnök.

Érdemi bevezető

Másodízben járok Nagykőrösön. Két okból fontos visszatekinteni. 1: Közéleti közszereplő számadással tartozik a szavaiért, a tetteiért és azok utóéletéért. Ideje visszahozni ezt az elemi normát. 2: Érdekes 2,5 év távlatából lemérni a dolgok alakulását: a közjogban pl. a *romlás-bomlás okát, tényeit, törvény(szerűség)eit*, kihatásit és prognózisát. Alkotmány(osság)ról, s benne a jogállamiságról szólhattam legutóbb. Ez lesz a főmenü ma is, aktualizált és előre tekintő megközelítésben. Diagnózis+terápia jön. Startpontok: jogállamban nem lehet(ne) ilyet csinálni: a demokratikus oldal keserű mantrája ez. (Re)kontra, de hát nincs is már jogállam: így volna?! Leszalámították vajon? Többféle **modellje van a törvények uralmának**: vajon ebbe belefér még a miénk? **Közjog, civiljog: mindegy?** Melyek a hitelesítő **szempontok, kritériumok**? Választás előtt **program-ígéret: helyreállítjuk** az európai, demokratikus jogállamiságot. Ám erre nézve van üres, lájtos, kiegyezésszerű, radikális és rejtett opció (A-B-C-terv). Létezik cél eszközök nélkül: épp' ott, ahol, s amiben a cél nem szentesítheti eszközét? Ezekről a dilemmákról szólok; **3 idősáv** szerint, keserű derűvel. Példabeszéd: 1. Az erdőben a róka elragadja a kisnyulakat, panasz a bölcs bagolynál, mit kéne tenni? Változtatok sündisznóvá! Jó-jó, de hogyan?! Hát, ez a ti dolgotok, én csak stratégiai célokat adhatok. 2. Légies vicc: egy pasit lelöknek a 100 emeletes ház tetejéről, 10 emeletenként nyugtatgatja megát: eddig még nincsen baj, eddig még...Repülni könnyű, hát(ra) landolni?

Gyorsnaszád: lejtős tavon, vízesésben

2010 nyara óta dermesztő, új helyzet képződött. Kilúgozódott demokrácia, egy kézben összpontosuló orbáni állam, torz társadalom-kép: mindez 3,5 év alatt öntörvényű, önzően harcias, autokrata pályára állt. Bibliai szóval: bevégeztetett? Nem tudni: ha a politikai (vég)szükség úgy hozza, jöhet már és még bármi. Frankenstein: divatszó lett, első ízben magam említettem / www.kollath.com/ 2012 tavaszán. Mégsem csak dermesztő jogi totálkép rajzolódik ki, hanem találni szégyenteljes, mert álságos, ördögi részleteket is. A bornírtság (még)se rendelődhet alá a kamuból színlelt hátrálást esetleg megengedő resztliknek. Bárminemű változtatás céltáblája: de facto (miniszter)elnöki rendszer van Magyarországon, sőt annak egy primitív, avított, zsarnoki, paternalista és összjátékra, alkotmányos értékekre, garanciákra mit sem adó változata. Európában, még a mai történelmi-világpolitikai helyzetben is ez bukó, de látható a **bukás és a távozás eltérése**. Egyház-kegyház-fegyház triász írja le találóan az Orbán-rendszert. Vannak kamuk, taposóaknak, bornírt részletek az AT-ben, de nem ezektől tarthatatlan a szisztéma. Megreformálhatatlan, konszolidációra, belső jobbításra esélytelen. Gyorsnaszád az oldalfelirata, de nincs hozzá lejtős tó, vízesés. Fejlődésre, önkorrekcióna képtelen, ám rövid-, középtávú túlélésre főként a bank-mizéria még ad forrást. Logikája kizárólag hatalmi: de uralni és igazgatni, kormányozni nem ugyanaz. Beletörödni?! Nem! L.: 12 pontnyi, eddig vitán felüli, közjogi megkottázásra alkalmas ajánlás.

50 perces előhang

50 perces vetített prezentáció jön. Nem felolvasás: kiegészítés. Egyet fizet, kettőt kap. 3 fő vonulat : a) a jogállamiság 21 ismérve kritikus megközelítésben, b) a bűvös 2/3-os minősített többség fair értelmezése, c) a közjogi helyreállítás alfája és ómegája, a „hogyan”-ra is tekintettel. Tartózkodom a pártos betagozódástól. Aktuálpolitika tőlem csak közjogi reagálást vált ki. Bírálom a töketlenkedést, a langyos kinyilatkoztatásokat. Igénylem-ígérem a karakteres, markáns, a nem jogász számára is érthető megállapítást, húzóerőt jelentő korrekciós javaslatokat. Ilyeneket gyűjtök csokorba: nem kibontva és kifecseggve mindent. Magamról, a fb-on belengetettek 1 kérdést: mit csinál az alkotmányjogász, ha már elvették kedvenc játékszerét, az alkotmányt? /Nem: csak elszúrták, átfestették, megbuherálták. Miért: az intézményesült ok a tehetségtelenség, a gőg és a drill versenyképtelensége, a sunyi hozzáállás, a hozzá nem értés, az utálata mindannak, ami különb./ Szakjogász dolga? Leleplezés, ellenbizonyítás, alternatíva felmutatása. Érvelni, bizonyítani, cáfolni, kijózanítani, segíteni a tisztán látást: grátisz és vitára készen rakosgatni az új parlament asztalára a rendeznivalók összefüggő csokrát. Nem számít: kinek a hiúságát bántja ez. A gyávaság, a restség, a belterjesség eleve hiba. Idézet: örültek irányítják, megszállottak szépítgetik ezt a bolondokházát.

Demokratikus? Jogállam?

Társadalom-szervezőmód 3 ismert: demokratikus jogállamiság, felsőbbbségi diktatúra, káoszba hajló anarchia. Sorscsapás, **hogy/ha egyszerre mindhárom** rajtunk ül. Választani kell: ez volt '89-90 krédója, ez ma is. Európában **vagy** jogállamiság van és lesz, **vagy** jöhet a széthullással kísért nacionalista irányított, felsőbbbségi államrezon: demokratúra, kamukrácia, autokrácia, zsarnokság. A megoldatlanságok, képtelenségek színezékeként, hátán belopakodik, szétterül az anarchia. 89-ben jól választottunk, ki kell tartani mellette. Mert ha nem? Megfoghatatlan, amorf szitu jöhet. Önérdekű személyi ambíciót nonszensz rendszer-hibaként meg(ít)élni. Nem lehetne olyan társadalmi alrendszer, ami juszt sem jogállami (pl. szociálpolitika, egészségügy, oktatásügy, választás, pártpolitika, helyhatóság, pénzvilág). **A jogállamiság ugyanis a személy(ek) helyett a törvények, alkotmányos intézmények uralma, s összjátéka:** ezért általános, eurojogi és honi közjogi fundamentum, majd' minden mást determináló alapérték. /Nem így pl. a pluralizmus: nem muszáj mindennek plurálisnak lennie, bár a piac, a verseny szabadsága erre ösztönöz és tendál. Szintén nem kell mindennek demokratikusnak sem lennie, pl. a jogsértők megbüntetése, a jogerős döntés teljesítésének kikényszerítése aligha e szerint kívánatos./ **A demokratikus jogállamiság összetartozó fogalom-pár:** az egyik hiánya a másikat is kétségessé teszi. A kétség közállapotainkra is kihat. 25 év alatt rendkívüli, néha keserű változásokon mentünk keresztül. Diktatúrából lett demokrácia: majdnem úgy, ahogy rekonstruálnák az omlettből a friss tojást. A legvidámabb barakkból a legszomorúbb pláza lettünk. **A politikai bornírtságok feszült éveit éljük. Pedig?!**

Jogállami Tízparancsolat

- 1.) A (pártállami) diktatúra és a demokratikus jogállam lényegüket tekintve két külön világ.
- 2.) A jogállamiság más alkotmányos értékekkel, minőségekkel összhangban, egymást erősítve éri el célját. Ilyen pl. a szabad, fair választás, s a diszkrimináció mentesség.
- 3.) A jogállamiság tény és igény: már bizonyos szinten elért állapot és 100 %-osan soha nem kész, perfekt, lezárt helyzet. A jogállam evolúció, de nem revolúció.
- 4.) A jogállam nem a jogászok, hanem a törvény uralmát jelenti –független igazságszolgáltatással a végponton.
- 5.) A jogállam morális alapokra is épülő eszmény, mely a törvénytisztelet köré szerveződik, kifejezve, hogy a jogot be kell tartani és tartatni, viszont semmi más nem kötelező általánosan, csak a „törvény”.
- 6.) A jogállamiság alfája és ómegája a biztonságos rend mind a jogalkotásban, mind a jogalkalmazásban. A jogállamiság döntően minőségi kategória, és nem mennyiségi mérlegelés végeredménye.
- 7.) Egy jogállamban semmilyen cél nem szentesítheti az eszközt. Jogállamban nincs és nem is lehet politikailag vagy társadalmilag hasznos, netán „igazságos” jogsértés.
- 8.) A jogállam maga is sokrétű fogalom, belső összetevői pl. a jogbiztonságtól a normavilágosságon át a hatalommegosztás rendszerének tiszteletben tartásáig húzódnak.
- 9.) A jogállamiság az érdemi, az eljárási és a végrehajtási szabályok tiszteletét egyaránt igényli, sőt a korrekt jogértelmezés és a fair teljesítés is ide sorolható. Jogállamban a jog: társadalom-szervező érték, ezért a társadalom egyes alrendszerének működéséből (pl. egészségügy, oktatás, pénzvilág) sem számúzhető elvi követelmény.
- 10.) A magyarországi jogállamiság is „csatlakozott” az EU-hoz, részese lehetne annak formálódó föderációjának. Így a közös alapértéket jelentő jogállamiságnak számos fontos eurójogi: piacgazdasági, versenyjogi és emberi jogi összetevője, kihatása van.

Elvben és/vagy gyakorlatban

A legtöbb kritérium magától értetődő, példán megvilágítható. A jogállam minősége, beágyazottsága nem örökidejű, nem végleges. Nemzetközileg is többféle modellje lehet: láthatóan más ez az USA-ban, mint Európában. **Érték-elvűsége szilárd, a gyakorlatban többarcú.** Elvileg, s rendesen a jog a társadalom-tudományok matematikája. Egy jó jogszabály olyan tiszta, mint egy matek képlet, egy fölösleges vessző sincs benne. Eltávolod(t)unk ettől. Évezredes axióma is borul: ti., hogy a törvény *nem tudása nem mentesít.* Ha visszamenőleges negatív jog képződik „igazságosság” címen, akkor **hogyan tudta volna a kárvallott a jogtudatát és életviszonyait a később jövő norma büntető parancsához igazítani?!** Ilyenkor a felelősségét megalapozó feltevés eleve kamu. Gyakorlatilag megtehető, bár nem helyes hogy aktuálpolitikailag kijelentik: intézkedésünkre immár *törvény van, tehát az „törvényes”, és különben se kössék meg a politikai kezét.* Vitatom ezt. A jogállam nem ok nélkül demokratikus. Azért minőségi, jóhiszemű együttműködést feltételező kategória, mert **valódi korlát és mérce** mindenféle (társadalmi-gazdasági-politikai) cselekvés számára. Ez **nem hibája, hanem a lényege,** mert **demokráciában mindenki hatalma részleges, ellenőrzött és korlátos.** Kötött koordináta-rendszer, melyből kitörni szent cél okán is tilos. Sehol sem beteljesült állapot a jogállam, hanem program is: így a cél+irány sem tetszőleges. **Magyarország: kompromisszum megint.**

Jogállam egyenlő...

Az **Alkotmánybíróság** (AB), mint legfőbb (?) jogőr: részben önhibáján kívül leértékelődött, felvizeződött, mára politikailag lekozma. Nem volt mindig így. 20 éves, nívós gyakorlatában a testület a jogállamiság főbb összetevőit, válfajait így munkálta ki: **Jogállam egyenlő jogbiztonság, kiszámíthatóság, normavilágosság, hatalommegosztás, az eljárási garanciák védelme, a formális jogállam és az igazságosság kapcsolatrendje, az alkotmányos büntetőjog mibenléte, a felek eljárási pozíciójának korrekt megállapítása, s benne pl. a fegyverek egyenlőségének elve, a közigazgatási határozatok bírósági kontrollja, a közigazgatás törvény alá rendelése, az alkotmányos szervek együttműködési kötelezettsége, a közhatalmi szervek demokratikus legitimációja, a közjogi érvénytelenség megállapíthatósága, a minősített (2/3-os) többség megkövetelése, az alapjogi kétharmad vizsgálata, az ígérvények sorsa, a bizalomvédelem, a szerzett jogok védelme, a várományok sorsa, a visszamenőleges, negatív jog tilalma, az időmúlás jelentősége, az átmenethez kellő idő szükséglete, s az ún. alkotmányos idő lehető kímélete.** 21 tétel!

Laikus vélekedés: sok, **szűkítés** kell. Ellenkezőleg: tágul a horizont, új területek, védendő értékek, s kerülendő jogi csapdák jelentkehetnek. 3 példa: a) a **kollektív, ill. a III., sőt a további generációs jogokkal** ki fog bővülni az oltalmak zónája. b) már ma is jogállami követelmény volna, lehetne a **kollektív büntetés** (pl. a megtizedelés) tilalma. c) meg kell határozni **az alkotmány(osság) belső összetevőinek egymáshoz mért súlyát, „hierarchiáját”, a fundamentumok és a részlet-normák vetélkedésének feloldását: a tartalmi, akár örökörvényű alkotmányosság normatív alapelveit, kőbe vésett normáit.**

Szemezgezzünk

Jogbiztonság vs. tények: a jogalkotói joggal való visszaélések, a hatályba sem lépett törvények átszabása, a végrehajtási normák késedelme, egyéni indítványra, egyeztetés nélküli sumák törvényalkotás. Kiszámíthatóság vs. tények: magántulajdonú vállalkozások közterheinek ötletszerű, évközi súlyosítása, javaik csorbítása, tollvonással jövő megszorítások, banki etc. elvonások megállapodás-ellenes, évközi bevezetése. Kiszámíthatóság helyén egy csöpp beszámíthatóság kéne?! Normavilágosság vs. tények: politikai (pl. pártfelelősség, nyugdíjvédelem), törvények lózungot jelölő és érő fogalmak „törvényesítése”: értelmező normák hiánya, kuszasága, ellentmondásos jellege, egyezményes tartalmú köznapi kifejezés 5-6 féle jogi definiálása.

Hatalom-megosztás vs. tények: de jure az Alaptörvény normája is ez, ellenben de facto tény annak megbundázása, kiüresítése. Alkotmányjogi minimum: a népfelség minden hatalom kezdete és vége, mindenki hatalmát kontrollálni kell az önkény megelőzésére. Nem a kormányé!

Visszamenőleges, negatív jogalkotás tilalma vs. tények: 98 %-os különadó az előző hatalom kedvezményezettjeire, nyugdíj-megvonás. Alkotmányos, ill. kellő, átmeneti idő vs. tények: bírói kényszernyugdíj, szerencsejáték-tarvágás. Alkotmányos szervek jóhiszemű együttműködési kötelezettsége vs. tények: nem mindegy, hogy az előadás prezentációját osztjuk-e meg, vagy az országot. Alkotmányjogi idő: tud valaki olyan példát mondani, melynél nem csak a közlöny elolvasásához, de a jog- és életviszonyok átalakításához is megadatott a kellő idő? **Ellenpélda** számos akad.

Összehasonlító jog, vállalásaink

Uniós alapértékek, alapszerződés 2. cikke: Az unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok - ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait - tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában. Minden szó világos? Veszi ezeket itthon komolyan mindenki!? Az Unió Alapjogi Chartája preambulumának kivonata: Szellemi és erkölcsi öröksége tudatában az Unió az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás oszthatatlan és egyetemes értékein alapul, a demokrácia és a jogállamiság elveire támaszkodik. Tevékenységei középpontjába az egyént állítja, létrehozva az uniós polgárság intézményét és megteremtve a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget. ..Az Unió... **biztosítja a személyek, a szolgáltatások, az áruk és a tőke szabad mozgását, valamint a letelepedés szabadságát.** Ennek érdekében a társadalmi változások, a társadalmi haladás, valamint a tudományos és technológiai fejlődés fényében szükséges az alapvető jogok megerősítése e jogoknak egy chartában való kinyilvánítása útján.

Lássuk be, ill. tisztán: külföldről - a tisztánlátás, s a kijavítás előmozdításán túl - nem jön varázsütésre honi megoldás. Ergo vagy olyan (minőségi!) jogállamunk lesz, mint amelyet megengedhetünk magunknak, vagy olyan, amelyet szégyenletesen eltűrünk, és akkor bizony meg is érdemelünk.

A választójog példáján szemléltetve

Torz, tragikomikus, illegitim, sunyi helyzet kerül szét. Nem vicces, épp' a választójogra vetített közjogi példa: ha **sumák választási törvényi rend kalodájába kényszerül(t) a demokratikus ellenzék, akkor kamu, sőt diszkvalifikálható a (sport)verseny**. Olyan, melyben *a kormányoldal milliós értékű versenybringával, a Jobbik 3 kerekű, fagyaltos triciklivel, az LMP cirkuszi egykerekűvel, az MSZP-EGYÜTT-PM két-irányba kormányzó tandemmel, a DK nyereg-nélküli szobabiciklivel (tán) indulhat*. Ez a nyerő szisztéma ebben és bármi másban is a(z anti)demokratikus oldalon?! Mi következnek belőle? **Szabad legitimálni a turpis nyerőt széthúzó, naiv, esélytelen statisztáknak?**

A demokratikus jogállamiság, az alkotmányos értékrend a voksolást megelőző, azt **determináló összefüggéseket** is felvet. Nyitótétel **két alkotmányos axióma**, mint közhely: **1) Az alkotmány(jog) nem pusztán X számú „becikkelyezett” §, hanem demokratikusan megállapított, tiszteletben tartott, értéként tisztelt szokás, hagyomány, politikai, elvi-morális norma, együttműködési protokoll és gyakorlat, úriemberek megállapodása is, mely DEMOKRATIKUS POLITIKAI VÁLTÓGAZDASÁG terén éppúgy áthághatatlanul „szent”, mint a szankcionálható, tételes regula**. Előbbiek felrúgása, kiiktatása nem langyos és ambivalens, beletörődős reagálást igényel(ne). *Elvhű, szorgalmas és jó szándékú, a pártos, önző helyzetet korán felismerő és végig megszenvedő, de azt markánsan kezelni mégse tudó (nemmel szavazó, majd kivonuló) volt a demokratikus parlamenti ellenzék közreműködése. Választhatott volna más stratégiát az 1. perctől?! Igen!*

Nem az áldozat okolása, ámde...

2) Alkotmányos intézményt, szabályt, szervezetet, működést megváltoztathat négy évre választott parlament. A demokratikus, alkotmányos, jogállami és európai berendezkedés viszont a túlnyomó többség számára is tabu. Nem válhat a de jure de facto módon az alkotmányos rend torzójává, hamis paródiájává. Noha „fizikailag” lehet, közjogilag nem korrekt, nem szabad a hatalom-megosztás rendszerét taccsra vágni, azok független tényezőit felvizezni, pártbefolyás alá gyűrni. Tilos durva többségi rendszert kreálni az alkotmányosan elismert konszenzuális mód helyén, fülkeforradalom, szabadságharc ürügyén. Megengedhetetlen pl. egyoldalú, önös személyi, ill. pártérdek mentén a következő voksolásra rászabadított új anyagi és eljárásjogi választási szisztémát oktrojálni az országra és a politikai ellenfelekre. Kizárná ezt az Alkotmánybíróság (AB) jó előre, jó időben megszabott értelmezése a minősített többségi 2/3 mibenlétéről. Rögtön megvilágítom. Következésképpen: normális, demokratikus országban nemcsak, ill. nem formálisan ezzel az – egyébként hiányos – alkotmányos számaránnyal övezik ezt a pártsemleges rendszert. A garancia a fő: a 4 évente módosuló választói akarat, benne a leválthatóság szavatolható joga, rendje. Ha ez megbicsaklik, ha zárójelbe kerül, bukhat a szabad választás, ám ha az odavan, akkor nincs stabil, alkotmányos demokrácia többé. Ez a tét, ill. az ország határain túlmutató jelentőség. Műhiba célt eszközzel összekeverni.

Pl. választás: eltérő normák, okok, konzekvenciák I.

1997. évi C. törvény a választási eljárásról A Magyar Köztársaság Alkotmánya szerint a választójog általános és egyenlő, a szavazás közvetlen és titkos. Annak érdekében, hogy a választójog gyakorlása, a választási, népszavazási és népi kezdeményezési eljárás demokratikus és megfelelő biztosítékokkal övezett legyen, az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

I. FEJEZET ALAPVETŐ SZABÁLYOK

A törvény célja

1. § E törvény célja, hogy a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek, valamint a választási szervek egységes, áttekinthető és egyszerű eljárási szabályok alapján, törvényes keretek között gyakorolhassák a választásokkal kapcsolatos jogaikat.

...

A választási eljárás alapelvei

3. § A választási eljárás szabályainak alkalmazása során a választásban érintett résztevőknek érvényre kell juttatniuk az alábbi alapelveket:

a) a választás tisztaságának megóvása, a választási csalás megakadályozása,

b) önkéntes részvétel a jelölésben, a választási kampányban, a szavazásban,

c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,

d) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,

e) jogorvoslat lehetősége és pártatlan elbírálása,

f) a választás eredményének gyors és hiteles megállapítása.

2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról

ÁLTALÁNOS RÉSZ I. FEJEZET ALAPVETŐ SZABÁLYOK

1. A törvény hatálya

2. A választási eljárás alapelvei

2. § (1) A választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a következő alapelveket:

a) a választás tisztaságának megóvása,

b) önkéntes részvétel a választási eljárásban,

c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,

d) a fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának elősegítése,

e) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,

f) a választási eljárás nyilvánossága.

PI. választás: eltérő normák, okok, konzekvenciák II.

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről XXXIV. FEJEZET A KÖZIGAZGATÁS RENDJE ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

A választás, a népszavazás, a népi kezdeményezés és az európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény

350. § (1) Aki a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó választás, népszavazás, népi kezdeményezés vagy európai polgári kezdeményezés során

- a) a jelölési eljárás szabályait megszegve erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,
- b) népszavazás kezdeményezése, népi kezdeményezés vagy európai polgári kezdeményezés indítványozása érdekében erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez aláírást,
- c) jogosultság nélkül szavaz,
- d) jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel,
- e) arra jogosultat a választásban, a népszavazásban, a népi kezdeményezésben vagy az európai polgári kezdeményezésben akadályoz, vagy erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel, illetve anyagi juttatással befolyásolni törekszik,

f) megsérti a választás vagy a népszavazás titkosságát,
g) meghamisítja a választás, a népszavazás, a népi kezdeményezés vagy az európai polgári kezdeményezés eredményét,

h) a jelölési eljárás során az ajánlásáért, illetve a népszavazás kezdeményezése, népi kezdeményezés vagy európai polgári kezdeményezés indítványozása során az aláírásáért anyagi juttatást fogad el,

i) szavazatát anyagi juttatás nyújtásától teszi függővé, és erre tekintettel anyagi juttatást fogad el, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vételhez szükséges nyilatkozatában korábbi nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltségére vonatkozóan valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz.

Megjegyzés: mit mutat a változtatás: de jure és de facto?

"Nincs kegyetlenebb zsarnokság, mint az, amelyik a törvények nevében, a jog színeiben cselekszik. Amely éppen azokkal az eszközökkel végez áldozataival, amelyek megmentésüket kellene, szolgálják." - Montesquieu

Kisanyám: a 2/3 az 2/3!

Sajnos az ellenzék (még)is Jolly Jokernek tekintette a 2/3-ot. Nem az! Próba: mi a 2/3? a) A 4. vodka után két fiú és egy gyönyörű lány programot tervez. Srácok: Csináljunk egy örült, vad szex-éjszakát! 1. fiú: benne vagyok! 2. fiú: oké, mi az hogy! Kislány: nem, nem akarom! Legények: - kisanyám, a 2/3-ad az kétharmad! Némi erőszak 1 ember v. 1 ország ellen?! Btk-beli tétele a partiképes ifjaknak: 5-től 10 évig terjedő szabadságvesztés. Ennyi (mandátum)idő szinte senkinél sincs.

b) Közúti balesetet szenved egy képviselő. Dísztávirat, jobbultást kíván a Ház: 268 igen, 100 nem, 18 tartózkodás. A 2/3 formai előfeltétel, nem érdemi adu. Mennyiségileg több, mint a sima határozatképeség. Érdemi meghatározó szerepe nincs: tartalmilag egy minősített többségű döntés éppúgy lehet jó mint rossz, alkotmányos vagy alkotmányosértő. Ez evidens egy önkormányzatnál, miért nem az fentebb?

Alkotmányos garancia, egyetértés

A 2/3-ad sikertelen, számszaki, formális, elégtelen, közjogi csapda. Annak átverése

bolsevista taktika. Kivonat az AB mindenre kötelező értelmezéséből: az Alkotmány kétharmados többséget alapvetően két nagy törvényhozási területen kíván meg, egyrészt egyes alkotmányos szervek (intézmények) szervezetére és/vagy működésére vonatkozóan, másrészt egyes alapjogokat érintően. A minősített többség alapproblémája... szorosán összefügg a jogállamisággal... Egyik oldalon áll magában a kétharmadoságban rejlő jogállami garancia: az az igény, hogy az alkotmányossági szempontból „érzékeny”, „kiemelt” területeken széles körű politikai konszenzuson nyugvó szabályozás jöjjön létre. A „...minősített többség nem egyszerűen a törvényalkotási eljárás formai előírása, hanem olyan alkotmányos garancia, amelynek lényeges tartalma az országgyűlési képviselők közötti széles körű egyetértés.” [1/1999. (II. 24.) AB határozat, ABH 1999, 25.]... Mindez az alkotmányos berendezkedés alapjainak megőrzésétől elválaszthatatlan. A kétharmadban rejlő jogállami biztosítékkal szemben a másik oldalon szintén jogállami „érték” áll: „a kormányzás stabilitása”, a „szilárd és hatékony kormányzás” igénye, „a parlamentáris rendszer működőképességének fenntartása”, „az Országgyűlés döntéshozatali képességének megőrzése”. Ezek a jogállamiság alapján szintén érvényesülést kívánó követelmények.

A két oldal, azaz a minősített többségben rejlő jogállami garancia, és a hatékony kormányzás jogállami igénye nem egyszer konfliktusba kerülhet egymással, s az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldönteni, hogy az adott ügyben melyik engedhet a másik érvényesülése érdekében.

AB értelmezés: folyt. köv..

Egységesen alkalmazható módszer nem alakult ki arról, hogy a jogállamiságon belüli konfliktus alkotmányossági értékelésének melyek a minden esetben alkalmazható támpontjai (úgy mint pl. alapjog-korlátozásnál a szükségességi/arányossági teszt). **Tehát ha a minősített többség követelménye, mint alkotmányos biztosíték és a hatékonykormányzás követelménye egymással ütközik - álláspontunk szerint - azt a jogállam-értelmezés keretében kell feloldani....**

Intézményi kétharmad: Az „intézményi kétharmad” körében az Alkotmány több technikát alkalmaz. Egyrészt, amikor az adott alkotmányos szerv szervezetéről és működéséről szóló kérdések törvényi szabályozásához írja elő a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát (ilyen az Alkotmánybíróság, vagy az Állami Számveszők - azzal, hogy itt csak a működés alapelveit köti minősített többséghez). A másik, gyakrabban alkalmazott megoldás, hogy nem „szervezetről és működésről” beszél (pl. az országgyűlési biztosokról szóló törvény, a rendőrségről szóló törvény, vagy a helyi önkormányzatokról szóló törvény). Ugyanakkor **nem kizárólagos technikákról van szó, mert például a bíróságok vonatkozásában a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról vagy a nemzetbiztonsági szolgálatok tekintetében magáról a tevékenységgel kapcsolatos részletes szabályokról szóló törvény megalkotásához kell minősített többség. Technikától függetlenül azt mondhatjuk, hogy a védelem az adott szerv alkotmányos státuszának (a legtöbb esetben függetlenségének) a garanciáit biztosítja.**

Kvázi 4/3-ad?

Mi történt mégis, valójában? A 2010 nyara óta az alkotmányos érték-válság és a jogállam ismérvét alkotó intézményes, jóhiszemű együttműködés lejtmenetének döntő közjogi oka a félre-magyarázott, bűvös parlamenti 2/3. '89-90 táján ezt a pártok kölcsönös bizalmatlansága hozta létre. Senki ne győzhesse túl magát. Majd az a belátás tartotta fenn, hogy négy évre választott gárda ne tehesse 10-20 évre tönkre vagy kényszerpályára az országot. Az ezredfordulón ez akadályozta meg a teljes felfordulást. 3 éve viszont épp' a 2/3 a jókere bármiféle átalakításnak, személyügyi melléfogásnak. A közelébe se enged senkit a főerő a saját elhatározásainak. A magyar közjog megbundázott intézménye lett ez az arányszám. Vele oda jutottunk, hogy a 2/3 három-harmadnyi, sőt a 9-12 évre, vagyis plusz 2-3 ciklusra bebetonozódott személyügyi döntések miatt, kvázi négy-harmadnyi gyakorlatot létesített. A Ház 20 évének 2/3-os gyakorlatában addig kerestek közbülső megoldást, amíg – a 386 mandátum adott megoszlásától függetlenül - kiegyezésre jutottak. Pl alkotmánybíró-jelölés: egy innen, egy onnan, még ha az a nívó rovására is ment. Fifti-fifti volt, sosem 2/3:1/3 kipurciózva. Működött. Az alkotmányosság, az élő közjog, láttuk, fair közpolitikai kompromisszum, szokásjog, kooperáció, illem és belátás is. A szerencse forgandó. A demokrácia intézményi kapcsolatokra, biztosítékokra épülő m(et)ód, nem személyes csatatér vagy olyan harci ketrec, melyben lepkesúly küzd ólomsúllyal. Avagy nincs is komoly, fair küzdelem: már előtte nyertest hirdetnek.

A farkas rémálma, a bárányok sóhaja

Ferenc pápát 2/3-dal választották meg, a Biblia mégis változatlan marad(t).

Itthon a demokratikus összjáték tört meg *pártszolgálatosok független állami posztra vezényleésével*. Ez a rákfene: a többi nem ok, hanem okozat. Az egy ciklusra választott bolsevik győztes visz mindent, statuál bármit évtizedekre. Kidumálással *leplezni próbált, mégis céljában és eredményében önérdekű közhatalmi és jogpolitika szab(ott meg) mindent.* **Egyirányú „felhalmozás”** jött élből és tarol(t), **5 lépésben**. 1) Átszervezik, átnevezik X alkotmányos intézményt. Gyakorlatilag mindet. 2) Stratégiai csúcspozíciót hoznak létre benne, zömmel egy személyre kialakítva. 3) 9-12 éves mandátummal betonozzák be, teszik szinte leválthatatlanná a már előre kiszemeltet. 4) Ájtatos képpel beleültetnek egy vagy több bizalmast (nicknevük: **orbaniták**), majd már együtt színlelik a poszt függetlenségét. /Kivételt talán két fő képez./ 5) Ellehetetlenítik, elkedvetlenítik, szinte kalodába zárják az utánuk jövőket. Ekként a kormányfőnél *semmiféle olyan ajánlás, változás-igény nem tárgyalási alap, mely az 5 lépcső lényegét és összefüggését érintené.* Ehhez képest **zsenge ellenzéki duma, csörlátás, naivitás, hogy/ha ígérük: szerzett jogot nem sértünk, senkit fel nem állítunk, a polipon, a maffián kívül másokkal kiegyezünk.** Fb: *láttak már farkast, mely rosszul alszik a bárányok kívánsága, sóhaja miatt?* **Józan társadalmi megbékélés, alkotmánykonszolidáció majd valóban kell: 2016-2018 garanciát jelentő előfeltételekkel.**

Pártsemleges báránybőr?

AB-alap(m)érték, alkotmányos határ és korlát lett volna a 2/3 kapcsán is: nem maga az arányszám, hanem annak eredete, (ind)oka, egyetértő kritériuma a döntő. A 2/3 hatásköri és formai előfeltétel, nem tartalom Mennyiségileg valamivel több, mint a határozatképesség. Érdemi meghatározó szerepe nincs: tartalmilag egy minősített többségű döntés éppúgy lehet jó, mint rossz, alkotmányos vagy alkotmánysértő. Ez nyilvánvaló egy önkormányzatnál, miért nem az fentebb? Lehetne, kellett volna más garancia, ill. mérték: pl. a 4/5? Igen, küzdelem, alku árán. Ilyen, sajna, nem volt. Ma sem mellőzhetnék a többség-kisebbség konszenzusát a legsúlyosabb, rendszerelvű, 4 éves cikluson túl mutató, pártsemleges ügyekben. Egy legitimációjában hiányos, otromba alkotmányozás már csak ezek miatt is, lehetne igazoltan alkotmánysértő. Az alkotmányozó és a törvényhozó hatalom az AB szerint sem szükségképpen esik egybe: kell lennie minőségi többletnek. /És itt még nem is opponálnám a „rendeleti kormányzás” friss bak- és próbálövését!/ Sajnos, az ellenzéki politikában nem tűnt fel a kormányoldal őrjöngése, amikor csak szóba került a legitimációt rontó bojkott? Sőt, a demokratikus oldalon se valós, erős cél, se okos alternatív mód, se karakán kiállás, se egység, se markáns közjogi aprómunka nem volt. Ma sincs. Míves közjogi összefogás sincs! Naiv próbáléggömb az Együtt-PM által többször megüzent, a kormányoldalról kapásból visszavert visszautasíthatatlan ajánlat: ti., együtt vizsgáljanak felül majd néhány alaptörvényi képtelenséget. Nem! Mint amikor a bárány feltét(el) nélküli tökfőzeléket ajánl vacsorára a ragadozónak?! Klasszikus intelem: látszódj báránynak, de legyél belül oroszlán, azok között, akik oroszlánként tetszelegnek, de belül birkák!

Alkotmány sértő hatalomkoncentráció

Muszáj lett volna az önkényes 2/3-os gyakorlatot a demokratikus ellenzéknek már 2010-ben **alkotmányossági szempontból egészen a fedáksáriig elvive kontrázni, vészfékezni.**

Elutasítás esetén a minősített döntéshozatalra teljes, időtlen bojkottot hirdetni. Az így kockára tett legitimáció az egyetlen határ, mely komolyan érdekli, érinti a kormányerőket. Hát most, 2013-14-ben? Új, önző, drasztikus, abszurd kormányzati politikai (be)lenyúlási kísérlet híján késő bánat. A kiömlött tejbe belesírni kár. **Ugyanakkor egyéb közjogi kapaszkodó is volna: A köztársasági Alkotmány, majd 2012 január 1 óta pedig az Alaptörvény C) cikk (2) bekezdése az alkotmány-ellenes hatalom-koncentrációt tiltja, s az ún. ellenállási jog általános parancsát is megjeleníti. AB: *a jogállami klauzula és a népszuverenitás elvének egyenes folytatása, hiszen az alkotmányos jogállam és parlamentáris demokrácia biztosítékának is tekinthető az abban megfogalmazott tilalom. ... a hatalom erőszakos megszerzése, gyakorlása, illetve birtoklása a párt típusú tevékenység elé is áthághatatlan alkotmányos korlátot állít. ... A 14/2000. (I. 12.) AB határozat az alábbiakat állapította meg: „Az Alkotmány a demokratikus jogállam alkotmánya, ami azt jelenti, hogy az alkotmányozó hatalom védendő alkotmányos értéknek tekinti a demokráciát, a pluralizmust, az emberi méltóságot, s egyben az Alkotmányon kívülre utasít minden olyan tevékenységet, amely a hatalom erőszakos megszerzésére, gyakorlására, kizárólagos birtoklására irányul ... Kulcsszó a törekvés is, mely nyomán a jog már az alkotmány sértő államrend, közhatalom elérését célzó, arra irányuló /netán sikertelen/ próbálkozásokat is elutasítja: a választási rendszer kapcsán és minden más tekintetben egyaránt. Igaz, az AB-határozatokat szégyenszemre az OGY kiütötte: de elvet eltörölni tabu.***

A választójog példáján szemléltetve

A választójog: a) Biztosíthatja a jogállamiság részét képező demokratikus legitimitást: az államgépezet alkotmányos felépítésének, működésének, megújításának a feltételét, forrását, azok hitelét adva. b) A népszuverenitás, s benne a népképviselőlet kifejeződése, a közvetett népi hatalomgyakorlás. Ha ezekkel kísérelnek meg visszaélni, okszerű a kérdés: ki és miért akarja a saját, szuverén népét megsérteni, megrövidíteni? c) A polgároknak a közügyek vitelében való részvételét, a közhivatali tisztségviselését illető alapjoga: így erős alkotmányos védelemben részesülő állampolgári alapjog. Teszt-kérdés: ilyen alapjog pártos, önérdékű megszorítása összeegyeztethető-e az alapjogok alkotmányos tesztjével, markáns védelmével? Négy elv: 1)E jog révén vesz részt a polgár a közügyek igazgatásában, alakításában és kontrollálásában, 2) a közhatalom tekintélyének, erejének az alapja semmi más, mint a választó nép akarata. A mérték is érték. 3) **Önkéntes, személyes** alkotmányos alapjogból kötelezettséget kreálni nonszensz. 4) Eme alapjognak a manipulációja a népfelség lebecsülését, megpulykázását célozná, eredményezné: **nemzetközi, egyben uniós vállalásainkkal is szembe** kerülne. Egyértelmű, következményeket kiváltó vörös vonal volna (ittthon is kellene), mely a **parlamentáris demokrácia és választásos autokrácia között** húzódik. Konvergencia, átjárás, jó köztes változat nem létezik. Alaptörvényes kitaláción egyezkedni, azt felszínesen javítgatni, alibizni kár.

Választásos autokrácia, EU

Egy esetleges, lezsírozott választásos autokrácia a politikai váltógazdaságot, a békés váltást tenné lehetetlenné. Mit mond erről az Európai Parlament (EP) 2012.02.16-i állásfoglalása? Pl.: a sarkalatos törvények elfogadása számos területen aggályokat ébreszt, nevezetesen...a politikai verseny és hatalomváltás tisztességes feltételeivel... kapcsolatban..., valamint súlyos aggodalmának ad hangot a demokrácia, a jogállamiság, ... a fékek és ellensúlyok rendszere... terén fennálló magyarországi helyzet miatt. Felhívja az Európai Bizottságot, mint a szerződések őrét, hogy szorosan kövesse nyomon a fent említett jogszabályok esetleges módosításait és végrehajtását, valamint az európai szerződések betűjének és szellemének való megfelelésüket, továbbá végezzen alapos vizsgálatot az alábbiak biztosítása érdekében. Ilyen „alábbi” f) pontként az új választási törvény európai demokratikus normáknak való megfelelése és a politikai hatalomváltás elvének tiszteletben tartása, g) pontként pedig a politikai ellenzék demokratikus fellépéshez való jogának intézményeken belüli és azokon kívüli szavatolása. Az uniós (erő)viszonyok erőtlenségének is a lakmuszpapírja, hogy **a Bizottság nem volt képes vagy hajlandó az EP állásfoglalásán végig menni. Igaza lett volna: ereje, bátorsága, elkötelezettsége hiányzott, a nemes elvek így nem jutnak érvényre.** Szövetségeseink! „Ugrik” a vészfék, az Unió lényege. Kritika: az Unió „belefáradt” az Orbán-rezsimmel való hadakozásba: 2-es sebességre vált?

Fair alternatívák, erős üzenetek?

A demokratikus ellenzéknek igazolni kellett és lehetett volna főként a 2/3-os a közjogi döntések műhibáit: az AT-től kezdve a jogalkotás bornírt rendjén át egészen a konszolidáció és/vagy a rekonstrukció válfajainak kimunkálásáig. **Fair alternatívákkal: úgy nem, így igen.** Egy példa. Sok jó jogász elemezte, értelmezte nívós tanulmányban az alkotmányértő alkotmányozás dilemmáját. Hiába. Megosztott véleményekre jutva, végül meghunyászkodóan, 2012/13 fordulóján majdnem nekibátorodva foglalkozott ezzel az AB is. Lett volna mindenki számára muníció. Sikerült lelazsálni, agyon hallgatni. Az ellenzék előfeltételt, alkotmányos axiómákat, keretet és garanciát, közjogi szakmai kautélát köthetett volna közreműködéséhez, érdemi részvételéhez. Tett valamit, nem is rosszat, de nem tudta áttörni a 2/3 elzárkózásának, önfényezésének, kapkodásának és talmi erő kultuszának, a szorongásteli attitűd, a gesztus-látszat falát. Végül is lett volna erős üzenet és mód az ellenállásra: a Fidesz legitimációját rontó közjogi bojkott? Ám a demokratikus oldalon se ütős cél, se mód, se karakán kiállítás, se egység, se markáns aprómunka nem volt. Szalonremi?! Erős üzenet, összehasonlító alkotmányjog: a szocialista állam(jog) filozófiája ez volt: a legfőbb érték az ember. Az Alaptörvényé: a legfőbb ember az érték. Le vele!

Erős Pista vissza a tubusba?

Kijózanító következtetés: új parlamenti 2/3 híján a mai közjogi romhalmazra 100 %-ig makulátlan+békés jogi megoldás nincs. Behódolási pozíciót felvenni is kár. Kamuzás, látszategy(ez)ség sem segít. „Csak” fair, demokratikus, európai és a népfelségre építő, erőszakmentes és biztosítékokkal övezett kivezető út egyengethető, ami önfejlesztő módon összerakható. Nem jogi: politikai kérdés a (nagy)koalíció, s benne pl. egy Romulusz-Rémusz kettőse. Naiv üzenet a már megüzent kiegyezésé: a bárány feltét(el) nélküli tökfőzeléket ajánl vacsorára a farkasnak?! Általánosságban: a helyreállítás esélyeiről, feltételeiről, alternatíváiról csend, suskus, személyi kalkuláció egyszerre érzékelhető. Fenyegető baj, hogy békés váltás esélye napról-napra fogy. Előkészítettség gyenge. Készültségi fok ma: 10%. Nehézségi fok: 150 %. A-premissza: időben visszafelé is újjá varázsolni a jogállamot /annak biztonságát és múltra is szóló kiszámíthatóságát/ mint a kolbászból a sertést rekonstruálni. Lehetetlen. Cezúra kell. B-premissza: kb. mint Erős Pistát a tubusba visszagyömöszölni. Nem kizárt, de időigényes és nehéz. C-opció: a Dzsinn a palackba visszaterelhető, de nem bárki képes rá, bárkinek el sem hinnénk. Peremfeltétel: az AT közjogi érvénytelenségének, s az AT hatalom-monopolizációs tilalmának a beélesítése.

Strukturális és fenntartható

Támadhatatlan, megmért korrekciós közjogi foratókönyv nincs. Előnyök-hátrányok, kimunkált alternatívák nincsenek. Sikerre esélyes /átvezető/ módok helyett célok olvashatók. Tartalmilag, de nem egy az egyben vissza kell térni intézményesen a 89-es alkotmányhoz, ám el kell végezni annak eszázadi modernizációját. Az alkotmányos intézmények szervezeti, személyi, etc. függetlenségét vissza kell állítani. Új, az állam felelősségét intézményesítő jogalkotási rend épüljön ki. A független posztok megszállásának korrekciója elengedhetetlen. Jelzésértékű az emberi jogok visszaszolgáltatása a népnek, a hatalom korlátjaiként való tételezése: az uniós Alapjogi Charta és jogi felelősségi modell átvétele döntő érték és jel lehet. A fair választások ügye forrong: krédó a de jure+de facto, szavatolt leválthatóság. A rossz törvények hatékony ellensúlyra és színvallásra, demokratikus összefogásra még nem készítették. Idő?! Szánálni kell majd az országot a makro-ügyekben: szinte minden fontos szakpolitika terén, érdemi modernizációval és minőségi garanciákkal. Kulcsszó: strukturális és fenntartható megoldás kell.

Alternatívák kidolgozása, felmutatása kéne azonnal minden kulcsponton, és nyomban nyilvánossá téve: ha jön a váltás, ezzel kezd az új garnitúra. Megnyugvást kell hozni a társadalomra, és békés építkezést hirdetni 3-5 év kiszámíthatóságával. Humort, jó légkört, szavahihetőséget, bizalmi elvet visszahozni a hétköznapokba! Ami most van, ricinus ebéd közben. Ingyen-ebéd nem lesz, de a polgár a táplálkozási lánc boldogabbik végére kerülhet. Könnyű nem lesz, de elviselhető(bb) talán igen.

A valódi rekonstrukció kezdő lépései

Majd egy éve záróközleménnyel fejeződtek be a demokratikus (bal)oldal közjogi egyeztetései. Hegyek vajúdtak, egeret szültek? Nem egészen, bár a tárgyalások 2013. február 8-án közzétett eredménye - ha a jog egzaktságánál fogva a társadalom-tudományok matematikája, akkor bizony – szegényes, felszínes, ötletlen, papír- és fűrészporízú, hiányos és mozgósító erő nélküli. Sok a közlönyökből kikandikáló deja vu, miközben a de jure és a de facto ellentmondása kibírhatatlan. Érzelmi alapon, jóhiszeműen, tovább-fejlesztést remélve talán mondható, hogy a „mit” zömmel helyes és indokolt, ám a „hogyan” gyenge, (meg)foghatatlan. Rekonstrukciós törvény(ek) sarkainak, áttörést hozó kreatív, olykor bravúros megoldásoknak, sőt egy új alkotmány koncepciójának üres óhaj, szerkesztett célgyűjtemény alkalmatlan.

Mind e közben **erős, gondolkodásra készítő üzenet** is alig akad. 2 pld: 1) **Weöres Sándor centenárium, bizarr vers:** ORBÁN Alva jár az Orbán, Tornyot visz az orrán, Trombitások ülnek benne, Három szekér polyván, -- Hú! – trombitások, Három szekér polyván. *Fújják egyre többen, Polyva szerteröppen, Rémes álmod lát az Orbán, Polyva-fellegekben, - Hú ! – rémes álmod, Polyva-fellegekben.* (Weöres Sándor) 2.Sajtóhír: Orbán szerint mégsem volt forradalom "Magyarország teljes megújítását hirdettük meg, a *kétharmados győzelmet sem interpretáltuk forradalomként*" - mondta Orbán Viktor, elhatárolódva az épp általa hosszú ideig emlegetett "*fülkeforradalomtól*". Az ország tiszteletbeli konzuljainak V. konferenciáján lényegében *megtagadta az unortodox kifejezést* is, arról is beszélt, hogy a nemzeti konzultáció nagyobb legitimitást ad, mint a népszavazás. 2 premissza, sehol egy konklúzió!?

Ez lehetne: **így kell komolyan venni tőle, elhinni és elfogadni bármit!**

Új 2/3-ad mellett és híján

Elemzésem itt nem diagnózissal indít. Oka: azt a demokratikus oldal jól feltárta, csupán az abból levont következtetései, ajánlásai és tanulságai suták. Harmadik éve fedáksári és krónikus görcs a 2/3, mint döntő akadály. Defenzív mellébeszélésnek, alibizésnek, kimagyarázásnak vagy begubózásnak megjárja. Érdemi közjogi szerepe, relevanciája mégsem végzetszerű. 2/3: nem kellene kapitulálni tőle, előtte. Ha a helyreállításhoz ez is megvan, szünet. De ha nincs meg, akkor súlyozni kell a leckékben, s részben más a jogi megkottázás formája, ám annak elkerülhetetlensége és visszafordíthatatlansága, érdeme, súlya, felelős parancsa változatlan. Magán szorgalmi vállalásként legalább és legelőször az alábbiakra látnék elszántan és következetesen szükségét és módot. /Oddsokat nem itt, nem most osztanak./ Hiba beérni pl. azzal, hogy többletjogot mindig lehet adni. **Pontjaim:**

Az első pont

1)2010 nyarától számos elemből álló, egy irányba, a monolitikus és monopolisztikus hatalom-koncentráció irányába mutató közjogi dűlás, rombolás ment végbe. Közbülső állomása volt ennek az Alaptörvény (AT) elfogadása, majd többszöri, párt- és aktuálpolitikai módosítása. Betetőzése pedig az ún. 4. AT-módosítás. Mindez együttvéve „alaptörvényes” államcsínynek, közjogi puccsnak minősíthető. Erdemben e folyamat ellentétes a rendszerváltó, köztársasági alkotmánnyal, de az AT C) cikk (2) bekezdésével is. Immár adott körben az Alkotmánybíróság (AB) nem csak a törvények bírósága, hanem /egyedi bírósági ítéleteket sajátos eljárás nyomán megsemmisíteni hivatott/ tény-bíróság is. Az AT említett cikke mindenki (pl. államfő, AB etc.) jogává, s egyben kötelességévé teszi a hatalom-koncentráció elleni fellépést. Az AT C) cikk (1) bekezdése konkrét mércét, jogcímet is ad hozzá: a hatalom-megosztás alapelvét. Vagy egy valamikori AB, vagy egy új Országgyűlés megteheti, hogy beüzemeli a közjogi zsargonnal ellenállási jognak hívott §-t. Nem csak megszabja ennek jövőbeni garanciáit, eljárási és érvényesítési módjait, de 2010 nyarától levezetve és dokumentálva megállapítja az alkotmánysértés fennállását és intézkedik annak orvoslására. Erre az ún. Bokros-intézet korábbi indítványa (s benne a kizárólag kormányérdekű törvények meggyőző listája, aktualizálva) jó kiinduló pontokat ad. Mintegy 20 olyan közjogi törvény, plusz sok személyügyi döntés született, ami összhatásában elvezet idáig. EU-s háttér is adott hozzá. Egyéb(ként): vissza kell hozni az alkotmánysértő mulasztás, s a piacgazdaság kategóriáját, jogi relevanciáját is.

A második és a harmadik pont

2) *Kézenfekvő, sőt ténybelileg vitán felül áll az AT megalkotásakor elkövetett másfél tucatnyi törvényalkotási-eljárási hiba: a zárószavazás előtti, elkészített és már meg sem vitatható módosító indítványok befogadása. Ez a 90-es évek közepe óta verifikálható közjogi érvénytelenség, mely semmisség megállapításához vezet. Ennek lehet a döntnöke az AB, de az új parlament is. Az OGY-nél ez nem szükségképpen 2/3-os minősítésű határozat-hozatal: már csak azért sem, mert érdemben nem hatálytalanít, nem módosít, de deklarál és programozva elindít egy korrekciós mechanizmust 3-6 hónapos határidővel. /Nem kulcsérv, de maga az AB sem 2/3-dal döntene./ Az AT közjogi „megdöntése” belső érdemének kontrollja híján is lépéskényszerrel teremt a megújítás számára.*

3) *A parlamenti 2/3-ot a közjog egészének értő minősítésébe kell helyezni. Újra: ez mindössze az érvényes döntés elemi-formai kritériuma, de nem totális, abszolút tartalmi aduász. A 2/3 nem működhet 3/3, sőt 4/3 módjára. Az 1/3-nak semmi se jutott, a 9-12 év majd háromszorosa az alap-ciklusidőnek. Ettől igaz a megállapítás: a Ház bolsevista módon bánt (el) az elvben 4 évre szólóan, és a hatalom-megosztás, s más alkotmányos fundamentumok koordinátáin belül kapott felhatalmazással. A bomba még ketyeg. A választási rendszer önérdekű megbuherálása újból hozhat ilyen szélső helyzetet, s vele a törvényhozó és az alkotmányozó hatalom kellő garanciák nélküli, további és teljes egybemosódását. Távlatosan nem ingamozgásra, sem revásra van szükség, hanem a kumulálódó hibák és bajok több téren és több tételben való megelőzésére. Am addig is, és elsőként a fentiek, főként a konszenzust érintő elvek értő, higgadt magyarázata felfrissítést és beüzemelést kíván: még hozzá nem csak a normaalkotások, hanem a parlamenti hatáskörű személyi döntések (az „orbaniták” státuszügyének) felülvizsgálata tekintetében is. Erre kell felfűzni az érvelésben minden helyreállítást! Elvi tennivaló: a pártsemleges, független közjogi intézmények (pl. az ÁSZ-tól az AB-én át a jegybankig) valós, garantált semlegességét elő kell venni, annak megsértését ki kell mutatni, s a jövőre nézve szavatolni kell az elv feltétlen-töretlen betartását. Előbb felhívás szükséges az - akár önhibán kívül (?) is odaragadt - itteni „érintett” kör számára a helyzet objektív-szubjektív tarthatatlanságáról, majd önkéntes távozás híján egyedi aktus-felülvizsgálat szükséges a változás kikényszerítésére. Jogi garancia - jogorvoslat – nem maradhat el itt, vállalva annak ódiumát.*

A negyedik és az ötödik pont

4) Az új kormány mind e körben általa kezdeményezett és azonnali (!?) végrehajtással kísért népszavazással is indíthat: megjelölve benne az alkotmányosság helyreállításának legfőbb lépéseit és tételeit. Igérheti, hogy ugyanígy népszavazással erősíteti meg az új, demokratikus jogállami alkotmányt is, X időn, de nem 3-4 éven belül. Az új alkotmányhoz: ennek kialakítására senki ne kapjon koncessziót, és ne is párt(közi) alapon fogjanak hozzá. Független szakértői csapat végezze el - szükség szerint alternatívákat is felkínálva - aktualizálva azt a szintetizáló munkát, mely 22 év közjogi axiómáit, összefüggéseit, AB és uniós jogi fejleményeit, nívós előzmény-tervezeteit és az ország mérsékelt alkotmányos értékrendjét konkrét formában is prezentálja. A pártközi középre invitáló csalogatás, önhipnózis és kilúgozódás, (v)észfék: betli.

5) Az Orbán-rendszer által tönkre tett, egyirányúsított közjogi intézmények hatásköreit és/vagy felső stáblistáját meg kell változtatni. Utóbbihoz, egyeseknél a pártos befékezést gátló biztosítékot, együttműködési kötelmet elő lehet írni, akár az ún. kétcenteres, tehát régít újjal, plusz erővel együttműködésre kényszerített (a közigazgatási jogban ismert szakhatósági együttműködési) modell útján. Minden megoldási variációt kifecsegni idejekorán nem érdemes, ám szemléltethető, hogy 2/3 híján is adódnék az új rendszer lerohasztását meggátló mód. Egy ötlet: közjogilag érzékeny területre szaktörvényben kimondható, hogy az alkotmányosság, a politikai semlegesség és szakszerűség biztosítását olyan főtitkár vagy főigazgató végzi, aki ellenjegyez minden aktust: ennek hiányában nincs érvényes döntés. Hogyan döntenek vajon az érintett köz- és főhatóságok az őket érintő alkotmányos „megszorítás” miatt? Nem döntenek, véleményeznek: az összeférhetetlenség, a kizárás generális eljárási normája bevethető, saját ügyben nem lesz X,Y,Z struktúra, személy döntnök és pörös fél. Alapkövetelmény: ne tudja a régi rezsim ott-hagyott mezőnye ab ovo meggátolni a jogállami rekonstrukciót, sem az ország átfogó, szakpolitikákra is kiterjedő talpra állítását. Az egyszeri, időleges válság-variáns végül megy a jogtörténetbe.

A hatodik és a hetedik pont

6) Időleges, de fair és csakugyan független „igazságtételt” érdemes meghirdetni, és maximum 3 éven belül lezárni, a végén amnesztiával befejezni. Nem boszorkány-üldözés ez, de nem is szabad elvonulás: módja pedig olasz mintára abszolút független, csak parlamenti ad hoc bizottság alá tartozó, a mai ügyészség felett álló speciális ügyészi csapat tárja fel a politikai okból-érdekből elkövetett köztörvényes (bűn)ügyeket a tág értelemben vett igazságszolgáltatás egészében, s vigye azokat bíróság elé. Ez többlet: más mint ma a saját büntetőpolitikájával (?) visszaélő ügyészség kormány alá rendelése, biztos garanciákkal. A vagyoni visszaélés bűnügyeinél vagyonekobbzást!

7) A közjogi felelősség teljes újra gondolása és építése kell, élén az állam, mint normaalkotó közhatalom EU-mintájú kárfelelősségével, ha jogellenes, alkotmány sértő, EU-jogot sértő, visszaéléssel történő jogalkotás adódnék. Alkotmány sértő jogalkotásért választott politikusnál (pl. egyéni indítványa végjátékként) megállapítható lehessen ún. méltatlansági összeférhetetlenség?! Ugyanakkor a politikai bosszúnak és szűk kutatói körnek tetsző, jogilag perpetuum mobile ügynökügyi „törvénykezést” el kell felejteni, egy aktussal le kell zárni. 22 év után a szankcionálás kizárt, a vastag bőr eliminál minden megbélyegzést, jó jogi megoldása az AB 95-ös határozata után nincs, a köz nyugalomra vágyik.

A nyolcadik és a kilencedik pont

8) *Nem lehet csupán horizontálisan, a kormányzati szintben gondolkodni és lépni. Ehhez, és nem csak ezért a demokratikus és legitim autonómiák feléléstése és partnerré tétele kell: élükön a helyi önkormányzatok rendszerváltó közjogi karakterének /kollektív és alapjogi szisztémájának/ a visszaállításával. Hasonló súllyal és elkötelezettséggel szükséges az alapjogok 3 körének értő és igényes reformja, méghozzá az EU Alapjogi Chartájának a szellemében, és az állam közjogilag rendbe tett szerepével e jogok minden adekvát szintjén. Száműzendő pl., hogy az állam csupán „törekszik” bármire. Legyen nyilvánvaló az alanyi jog, a felelősséggel járó, objektív állami intézményvédelmi kötelezettség, és a jog híján is húzóerőt jelentő államcél összefüggése, egyben világos, garantált elkülönülése (államcélnál pedig a Nemzeti Hitvallás ejtése). A jogállami kritériumok, biztosítékok és jogvédő utak megtisztítása és megerősítése alap-lépés.*

9) *Sürgető, és garantált megoldást kíván a demokratikus pluralizmushoz illeszkedő közszolgálati, közhivatal-viselési kettősség rekonstruálása. Az 1992-ben helyes elvek mentén kimunkált metódus: válják el garanciákkal a politikai versengésben részt vevő tábor, és az attól intakt hivatalnoki kar mezőnye, jogi rendje, ethosza. A teljes, osztott jogi infrastruktúra álljon helyre. Ezt az elvet, s vele a garantált politikai semlegességet végig kell vinni az államszervezet egészében: bíróságtól az ügyészségen át a rendőrségig.*

A tízedik és a tizenegyedik pont

10) Azonnal olyan független erők, személyiségek bevonásával történő monitoring induljon el, mely diagnózist készít, szakmai ajánlásokat munkál ki (pl. az egykorvolt Reformszövetség mintájára, pl. Közjogi Kollégium címén), s amely megkerülhetetlen szakmai autoritás lesz a központi távlatos döntéshozatalban. Modell a korábbi Költségvetési Tanács lehet, jogköre A,B,C erősségi fokozat szerint formálható. Vissza kell állítani a jogalkotás rendjén belül is az érdekegyeztetés európai, érdemi válfajait, megfékezve a jog-inflációt, garantálva a társadalmi-gazdasági elemzések, hatásvizsgálatok rendjét. Ha létre jön a Közjogi Kollégium, előkészítő szakmai feladatként gondozhatja a sarkalatos törvények felülvizsgálatát, megújítását. Ezek élén a valóban szabad, tisztességes és átlátható választások kökemény garanciákkal és szankciókkal védett rendszerét kell rekonstruálni. Minden közjogi feladat kapja meg a V. B. szakmai előzsűrítését.

11) Sorra kell venni az ő bevonásukkal a közhatalmi szervek modernizációját vagy csak a közjogi helyreállításuk dolgát, és szavatolni kell mindezek folytonos, kölcsönös, jóhiszemű együttműködését. Valóságos, európai minőségű modernizáció fejlessze tovább a rendőrséget, de a közhatalom többi egységét és formációját is. Mindebben karcsúsítás, a feleslegek, a párhuzamosságok kiiktatásával megtakarítás is kinyerhető. A jó kormányzás EU-s értékeit meg kell honosítani. Ezek csúcsán egy évtizedekre szóló stabil, mérsékelt, ideológia-mentes állam- és jog-koncepció formálódjék ki, stabil makrogazdasági bázison, erős uniós ráerősítésekkel.

A tizenkettedik pont, plusz mottó

12) Gyorsan elkészülő A és B terv (netán +krízis-variáns is) szükséges az ország általános, plusz blokkokra bontott jogállami rendbe tételére a szakpolitikákban is: nem jól csengő célokból. A direkt romeltakarítás mentén, mindezek koronájaként 3 időszakban fair program adjon vázat az eszázadi modernizációk végig vitelére. Ennek egyik alap-eleme a 20 éve halogatott államháztartási, államszervezeti reform. Az átfogó jelleget igényli és jelzi, hogy e modernizáció demokratikus és decentralizált is legyen, és végső soron szavatolja minden ágazat interdiszciplináris összehangoltságát. Semmi ne menjen szembe vagy más irányba (még a sport, a futball se!), mint amerre az ország fősodra halad. Utóbbihoz, mintaképpen: független, gondos mérleg (átvilágítás, auditálás) készüljön a presztízsberuházások, más esztelen „megújítások, átalakítások” sorsáról. A visszaállítás reális esélyének a hiányában jöjjön az átmeneti vagy végleges, bár feljavított (az állam-reformba illeszkedő) működtetés annak elvszerű, takarékos válfajaiból. Megerősítő ismétlés: látszódj báránynak, de legyél belül oroszlán, azok között, akik oroszlánként tetszelegnek, de belül birkák! Zárásul néhány szemléltető kép:

Tudni, merni, tenni

*Hogy mit kell tenni,
azt sokan tudják.
Hogy hogyan kell tenni,
az kevés embert érdekel.
S még ennél is kevesebb az,
aki meg is meri tenni.*

Sri Chinmoy

Rekonstrukcióóóóó?!

**FIAM, EZEBŐL KELLENE EGY
DISZNÓT ÖSSZERAKNI.**

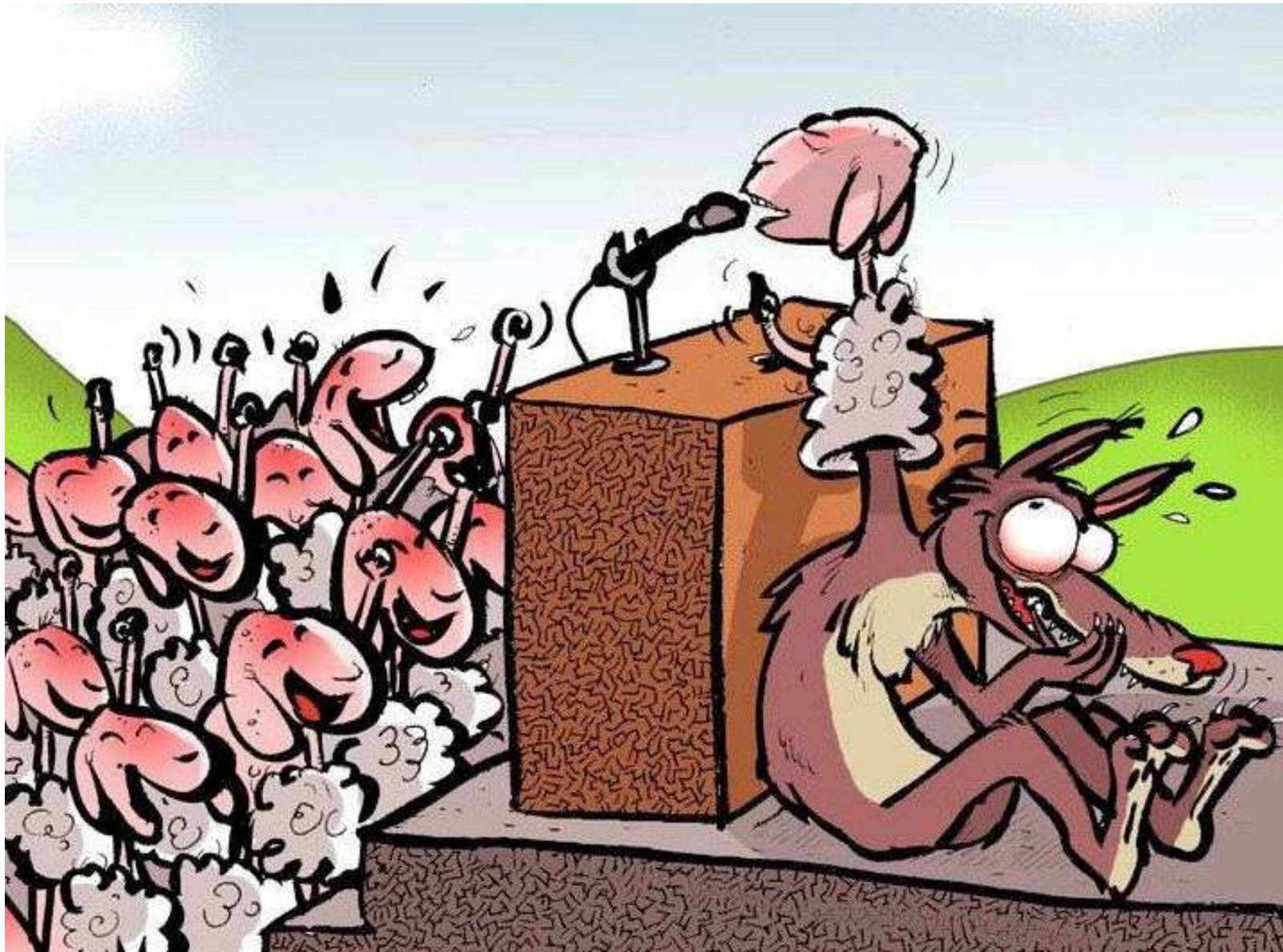
FALUSI PUZZLE

WWW.FUNGIE.HU

Az Alaptörvény nem alkotmány, a NER szolgálati szabályzata vagy egy despota pátense csupán

Ki nevet a végén?

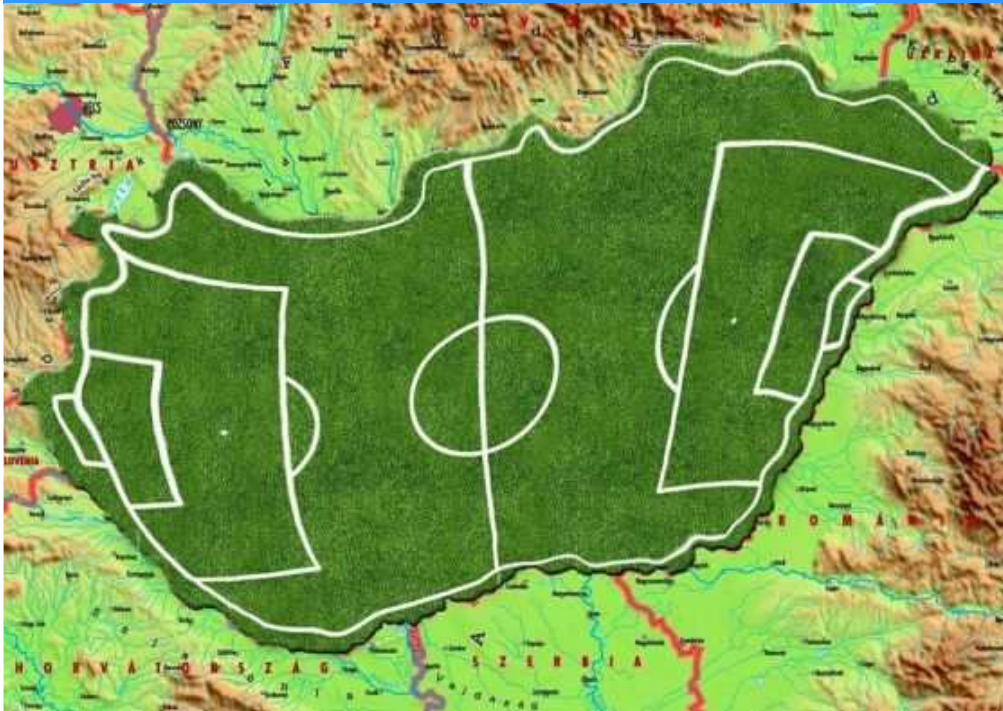
Csak akarni kell?!

Ilyen lesz majd a felszabadító rúgás?

Ha csak így nem...

Mielőtt bármibe
belekezdész,
tanuld meg hogy
lehet befejezni!

Katonás, bizarr szemléltetés

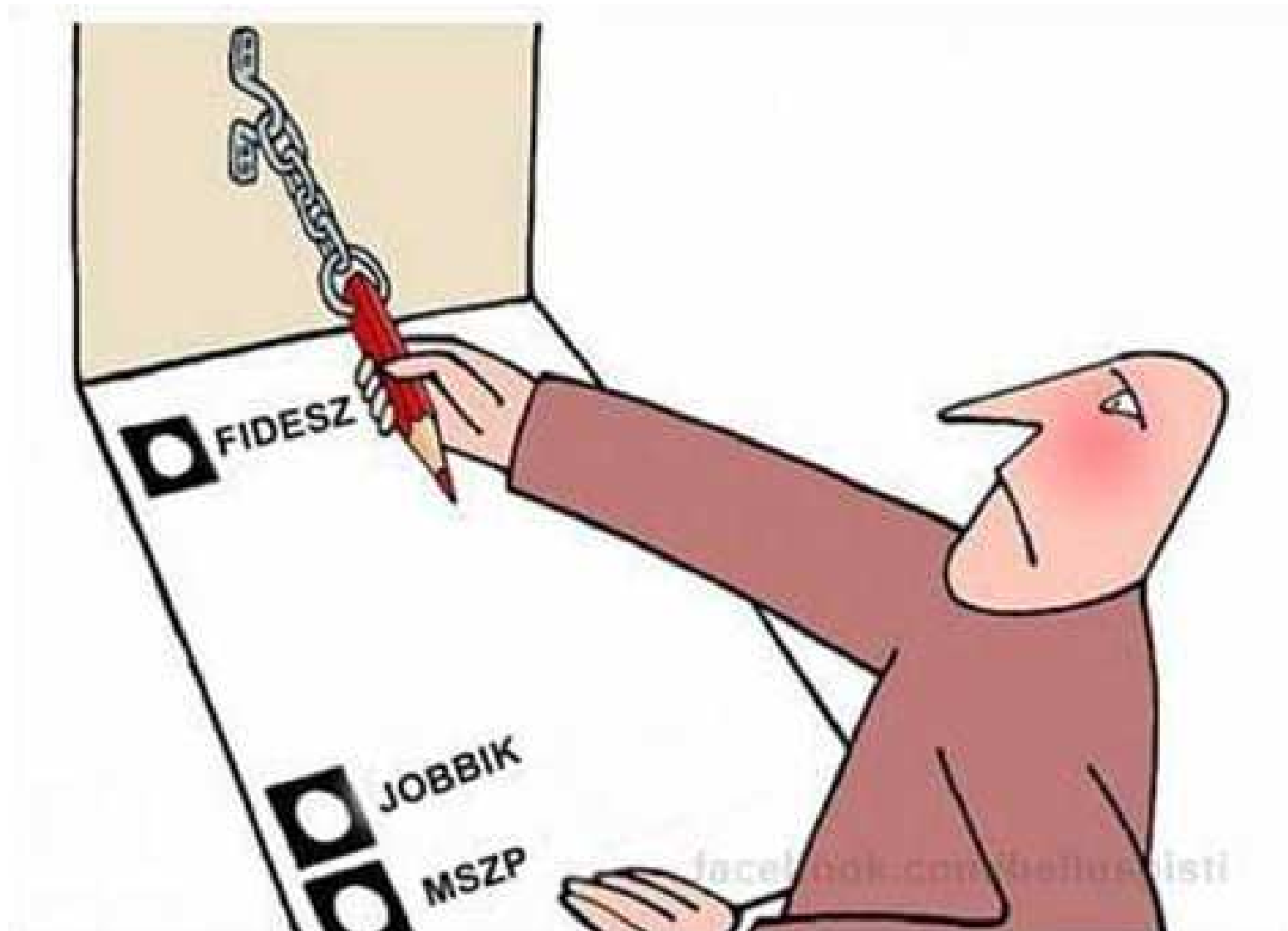

Szakadék

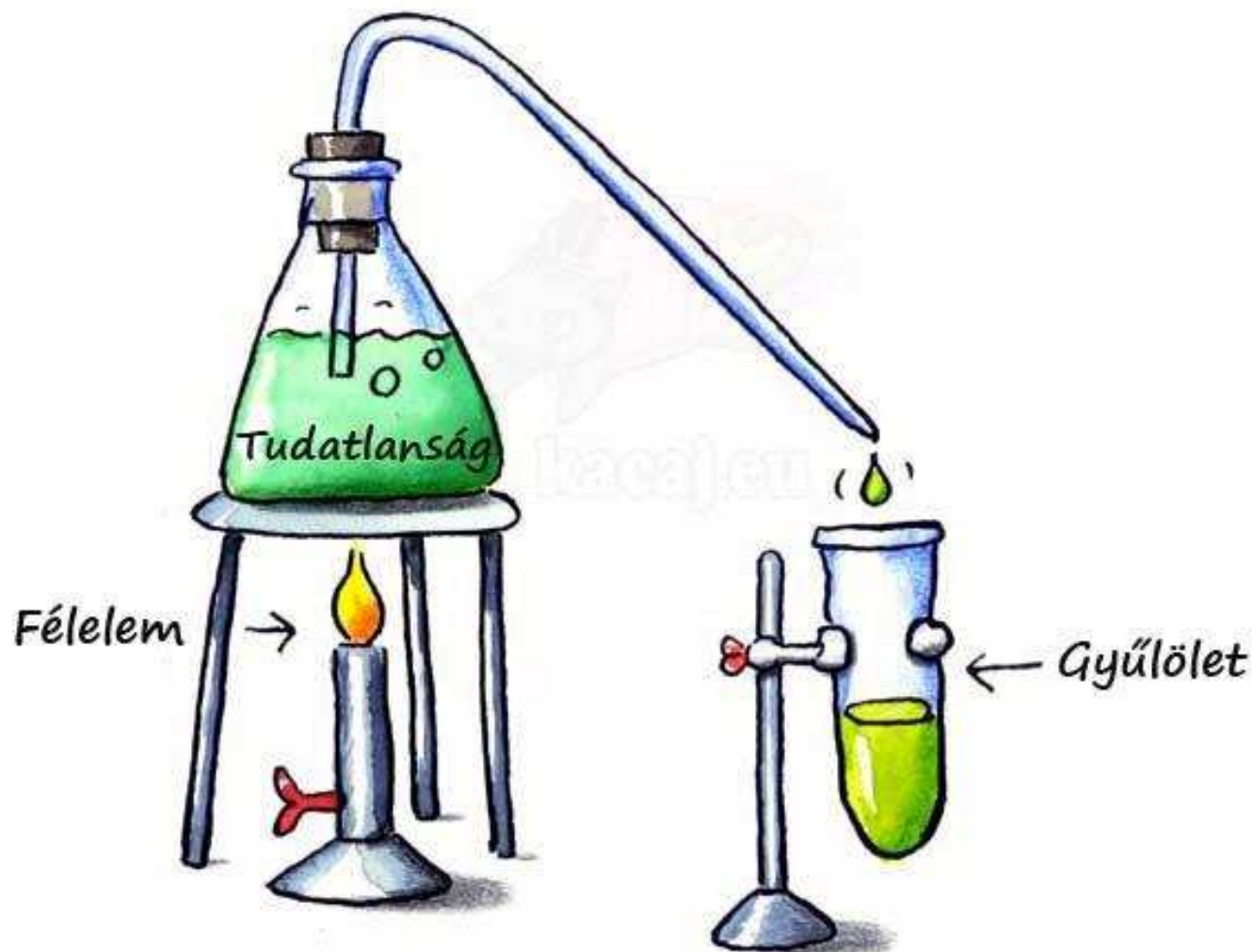
Kinek-minek a szakadéka lesz a közelgő parlamenti választás?!

Íme, egy 2014-es szavazófülke?!

Gyúelegy: a szélsőség lényege

(F)elszállnak?

Egyéni indítvány, vastagbőr, bakugrás,
közjogi remekmű

Az egyesült széthúzás nemzete

Tréfa: az angol ülve gondolkodik, a francia állva, az amerikai asztra tett lábbal, az orosz betárazva, az indiai jógázva, a magyar meg utána (post festa).
Igaz?!

***"Ha mindig igazat mondasz,
semmire sem kell emlékezned."
(Mark Twain)***

Személyre szabott álmokapitalizmus?

Fogják a fejüket külhoni barátaink, szövetségeseink. Az Unió lényege rendül(het) meg, ha Münchhausen báró, a szőnyegen repülő fundamentalista, a határtalan hittérítő, a szómágus, a cseles középjátékos, az irredenta győzhet. A lódításra (hódításra) épülő szisztémában semmi sem biztos, és kevés a nyertes. **Nem csak szankcionálás lehet a szembenállás következménye: *simán lecsúsztathatják Európa jobb felének térképéről a renitens országo(ka)t.*** Gyilkos poén valós közjogi bázisról: 89-es alkotmány: Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül. Alaptörvény:0. Államkapitalizmus=álmokapitalizmus. Polip, maffia: a tudományos igényű és értékű vezetés nem túlzás.

Alázat

“Az a baj a világgal, hogy a hülyék mindenben holtbiztosak, az okosak meg tele vannak kételyekkel.”

Bertrand Russell

